

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ” - БЛАГОЕВГРАД
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
Катедра „Философия”

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Георги Димитров Апостолов
член на Научното жури в конкурс за присъждане на образователната и
научна степен ДОКТОР по Философия на Юсуф Салих Юсуф

*Относно: научните качества и приносните моменти на
дисертационен труд на тема: „Духовните ценности в творчеството на
д-р Иван Селимински”*

I. Преглед на дисертацията

Представеният дисертационен труд съдържа 163 страници текст, включително бележките към отделните глави и използваната литература. Работата е структурирана в две основни глави: I. История и знание и II. Религия и морал. Трудът съдържа още Предговор, Заключение и Използвана литература (общо 116 заглавия).

В Предговора се прави най-общо представяне на духовните измерения на българското Възраждане, посочва се мястото на д-р Иван Селимински в националния културен процес и се декларира основната цел на изследването: *„да се анализират и по възможност, да се реконструират автентичните идеи на д-р Иван Селимински”*. Предмет на проучването са: *„основните философски, социологически, етически,*

антропологически ценности в творчеството на българския възрожденец”. Посочени са и отделните задачи, които се изпълняват в двете глави: „В първа глава да се анализират просветителската и патриотичната дейност на д-р Иван Селимински, българският позитивизъм, разумният емпиризъм, идеята за обществото като естествен организъм; Втора глава е посветена на възрожденския протестантизъм на мислителя, измеренията на евдемонизма, етиката на дълга, схващанията за обучението и възпитанието като национално самосъзнание. Основните изводи са синтезирани в Заключение. На с. 7 е посочено, че методът на изследване е „проблемният подход, съчетан с историко-хронологическия принцип”.

Съдържанието на Първа глава е разпределено в пет части: 1. Време и личност; 2. Просветителският патос; 3. Българският позитивизъм; 4. Разумният емпиризъм; 5. Обществото като естествен организъм.

В първата част се предлага подробна биографична справка за живота на д-р Иван Селимински от раждането му през 1799 г. до неговата смърт през 1867 г. и се прави обобщена характеристика на неговото творчество. Във втората част е охарактеризиран просветителският патос в делото на възрожденеца, чрез някои от основните му идеи – значението на родния език и книжнина, общочовешките ценности, патриотизма, практическата просветителска и революционна работа, националните културно-исторически стойности и др. В третата част са разгледани множество природо-научни открития от най-различни научни области, направени в епохата, в която живее д-р Селимински (Далтон, Вьолер, Деви, Ламарк, Лайел, ЛевериеГорянов, Фарадей и мн. др.), след което са изложени неговите основни природо-научни схващания. Четвъртата част е най-кратка (само 4 страници) и в нея са скицирани гносеологическите разбирания на именития възрожденец. В последната част са изложени някои от основните му социално-философски и културно-исторически

концепции. В края на главата (с. 67) е направен кратък извод за „парадоксалността” в разбирането на д-р Иван Селимински за обществото.

Съдържанието на Втората глава е разпределено в 4 части: 1. Възрожденското протестанство; 2. Измеренията на евдемонизма; 3. Етика на дълга; и 4. Обучението и възпитанието като национално самоосъзнаване.

Първата част в тази Втора глава е твърде обширна и вероятно най-голямата в цялата дисертационна работа (повече от 30 страници). В нея са разгледани различни влияния върху формирането на собствените философско-религиозни схващания на д-р Иван Селимински, както и някои особености на неговите теологически и религиозно-църковни разбирания. Втората част е посветена на евдемонизма и излага различни аспекти от учението на Селимински относно щастието и възможностите за неговото постигане. Значително повече място е отделено на Етиката на дълга, като трета част от тази Втора глава. Разгледани са различни взаимозависимости между дължимо, хедонистично, евдемонистично, религиозно, патриотично, културно-историческо и др. в многообразното публицистично творчество на възрожденския просветител, както и въздействието, което тези разбирания са имали върху неговата практическа дейност и реализация. В последната част са посочени педагогическите и антропологическите идеи, които са повлияли върху д-р Иван Селимински (идеите на Коменски, Русо, Френските материалисти, Песталоци и др.) и са изложени негови схващания относно обучението и възпитанието, ролята на училището и изобщо на просвещението във възрожденска България в средата на XIX в.

В Заключението се скицират основните моменти в практическите дела и теоретическите разбирания на д-р Иван Селимински. Посочва се

вързката между духовните ценности, изповядвани от възрожденеца-просветител и съвременните тежнения, надежди и търсения.

В края на работата са посочени 4 приносни момента, както и множество публикации по темата на дисертацията (4) и по други теми (6).

II. Оценка

Работата е насочена към изследването на значим проблем от творчеството и просветителското дело на един от най-изявените мислители в периода на българското Възраждане – д-р Иван Селимински. Проучено е значително количество литература, посветена на делото на възрожденеца както и негови авторски текстове. Работата е ясно структурирана, а съдържанието е сравнително добре балансирано. Налице е умело боравене с текстовете, а приведените цитати изпълняват разнообразни функции – представляват обект на анализ, използват се като доказателство, илюстрация или стилистически похват. Използваният език е ясен и експресивен, с известна степен на специализирана терминологичност и концептуалност. Работата е изчерпателна и обхваща всички значими страни от просветителското дело на Селимински. Налице са приносни моменти, най-вече в проследяването на многообразните влияния, което този изявен български възрожденец е изпитал и систематизирането на основните му идеи в множество духовни области.

Работата притежава известни слабости, които би трябвало да се осмислят и коригират в бъдещи научни изследвания. Методологическата база на изследването би могло да се представи по-подробно, задълбочено и адекватно на поставените изследователски цели и задачи. При запознаването със завършения вариант на дисертацията се създава впечатлението за преимуществено историографски акцент, докато историко-философските анализи заемат значително по-скромно място.

Като следствие от това основните изводи остават твърде общо представени и донякъде недостатъчно обосновани.

III. Заключение

Въз основа на разработената дисертация и демонстрираните в нея знания, умения и компетентности за научно-изследователска работа, считам, че г-н Юсуф Салих Юсуф отговаря на посочените в ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Вътрешните правила на ЮЗУ „Неофит Рилски” критерии и условия за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по философия.

28 февруари 2014 г.

Благоевград

доц. д-р Г. Апостолов